

Integraal Waterbeleid

Bekken van de
Gentse kanalen

Samen werken aan water

BEKKEN VAN DE GENTSE KANALEN BEKKENSPECIFIEK DEEL

STROOMGEBIEDBEHEERPLAN VOOR DE SCHELDE 2016-2021

INHOUD

EEN KORTE VOORSTELLING	5
BELANGRIJKE GEBIEDEN UITGELICHT	21
OUDE KALE	23
POEKEBEEK	25
MOERVAART EN ZUIDLEDE	27
KANALEN	29
KREKENGEBIED MET	
ZWARTESLUISBEEK	31
WATEROVERLEG IN HET BEKKEN	35

BEKKEN VAN DE GENTSE KANALEN BEKKENSPECIFIEK DEEL

STROOMGEBIEDBEHEERPLAN VOOR DE SCHELDE 2016-2021

WOORD VOORAF

Beste lezer

Ook de komende jaren zetten waterbeheerders, rioolbeheerders en andere partners in het integraal waterbeleid hun inspanningen voor een betere waterkwaliteit en minder wateroverlast in het bekken van de Gentse Kanalen verder. Stap voor stap werken ze aan een goede watertoestand. Zo herstellen ze de structuur van waterlopen, werken ze vismigratieknelpunten weg, breiden ze het rioleringsstelsel verder uit, voorzien ze bijkomende buffering, enz. Het stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde en het bekkenspecifieke deel voor het bekken van de Gentse Kanalen geven hierbij de richting aan.

In 5 aandachtsgebieden schakelen we een versnelling hoger. In die gebieden willen we in 2027 een goede watertoestand bereikt hebben. Het bekkensecretariaat brengt er alle betrokkenen samen in een gebiedsgericht overleg om maatregelen en acties te bundelen en op elkaar af te stemmen. Zo komen we op het terrein sneller tot resultaat.

Met deze brochure bieden we u een voorsmaakje van wat u de komende jaren mag verwachten in het bekken van de Gentse Kanalen. We zetten enkele gebieden en acties in de kijker. Benieuwd naar meer? U kunt het volledige bekkenspecifieke deel nalezen op de website www.bekkingentsekanalen.be.

Veel leesplezier

BEKKEN VAN
DE GENTSE
KANALEN

EEN KORTE VOORSTELLING

WAT MAAKT HET BEKKEN VAN DE GENTSE KANALEN ZO UNIEK?

Een watersysteem op maat van de mens

Het bekken van de Gentse Kanalen is geen mooi afgebakend stroomgebied van een rivier. Het is een samensmelting van (delen van) kanalen en hun afwateringsgebieden. De mens heeft het watersysteem er ingrijpend veranderd. Een uitgebreid netwerk van kanalen, rechte trekkingen, stuwen, pompgemalen en talrijke inpolderingen in het noorden van het bekken hebben het natuurlijke watersysteem doorknipt en ingrijpend veranderd. Het resultaat is een bijzonder complex watersysteem.

“

Het bekken van de Gentse Kanalen heeft een bijzonder complex watersysteem.

Het bekken is overwegend vlak, enkel de randgebieden (Tielt, Zomergem en Sint-Niklaas) hebben meer reliëf. Centraal in het bekken onderscheiden we de grote vlakte van de Vlaamse vallei, waarin de beekvalleien zich nauwelijks aftekenen in het landschap. In het noorden aan de grens met Nederland liggen de polders. Het kanaal Gent-Terneuzen splitst het bekken als het ware op in een oostelijk deel en een westelijk deel.

Het grootste deel van het bekken ligt binnen de provincie Oost-Vlaanderen. Enkel het bovenstroomse deel van de Poekebeek ligt in West-Vlaanderen. 29 gemeenten liggen geheel of gedeeltelijk binnen de hydrografische perimeter van het bekken van de Gentse Kanalen.

Kanaal Gent Terneuzen

Een knooppunt voor de waterverdeling in Vlaanderen

Neerslag die binnen het bekken valt, stroomt grotendeels af naar vier grote afvoerasen: het kanaal Gent-Terneuzen, het Afleidingskanaal van de Leie (het Schipdonkkanaal), het Leopoldkanaal en het kanaal Gent-Oostende. Het bekken van de Gentse Kanalen heeft ook een belangrijke doorvoerfunctie voor water afkomstig van de Leie en Bovenschelde. De kanalen rond Gent en de bijhorende kunstwerken fungeren hierbij als verdeelbord. Afhankelijk van de omstandigheden kan water naar één of meerdere van de grote afvoerasen gestuurd worden.

De bouw van een noodgemaal op de dam op de Durme in Lokeren, begin 2016, maakt het ook mogelijk om water te evacueren vanuit de Moervaart en de Durme in het bekken van de Gentse Kanalen naar de tijgebonden Durme in het Benedenscheldebekken.

De Gentse zeehaven is een maritieme toegangspoort voor het transport van goederen van en naar het hinterland.

De Gentse haven

Het bekken van de Gentse Kanalen speelt met de Gentse zeehaven een centrale rol in het goederentransport via het water. De Gentse zeehaven fungeert als maritieme toegangspoort voor het transport van goederen van en naar het hinterland. Het knooppunt van kanalen rond Gent werkt als een schakel voor het transport van en naar Frankrijk, de havens van Zeebrugge en Oostende en de rest van het hinterland.

Het polder- en krekengebied

Kenmerkend voor het bekken van de Gentse Kanalen zijn de vele polders en wateringen. Zij staan in voor het beheer van de onbevaarbare waterlopen van 2de en 3de categorie binnen het poldergebied. Ongeveer twee derde van de oppervlakte van het bekken valt binnen het ambtsgebied van een polder of watering. Hier wordt het peil via pompen, stuwen, e.d. kunstmatig geregeld. Enkel de regio's Tielt-Ruiselede, Sint-Niklaas, Gent en de Gentse Kanaalzone bevinden zich buiten de polders, evenals een deel van Zomergem, Aalter, Nevele en Deinze.

De polders aan de grens met Nederland hebben nog een vrij open landschap, hier en daar onderbroken door een woonkern of een landbouwbedrijf. Hier vinden we ook nog een groot aantal krekens en kreekrestanten, zoals bv. de Boerekreek en de Oostpolderkreek in het Meetjesland en de Grote Kreek en de Pereboomsgat in het Waasland. Zij hebben niet alleen een rol in de afwatering van het gebied, maar zijn ook voor de natuur belangrijk.

Spaarbekken Kluizen

Drinkwater en recreatie

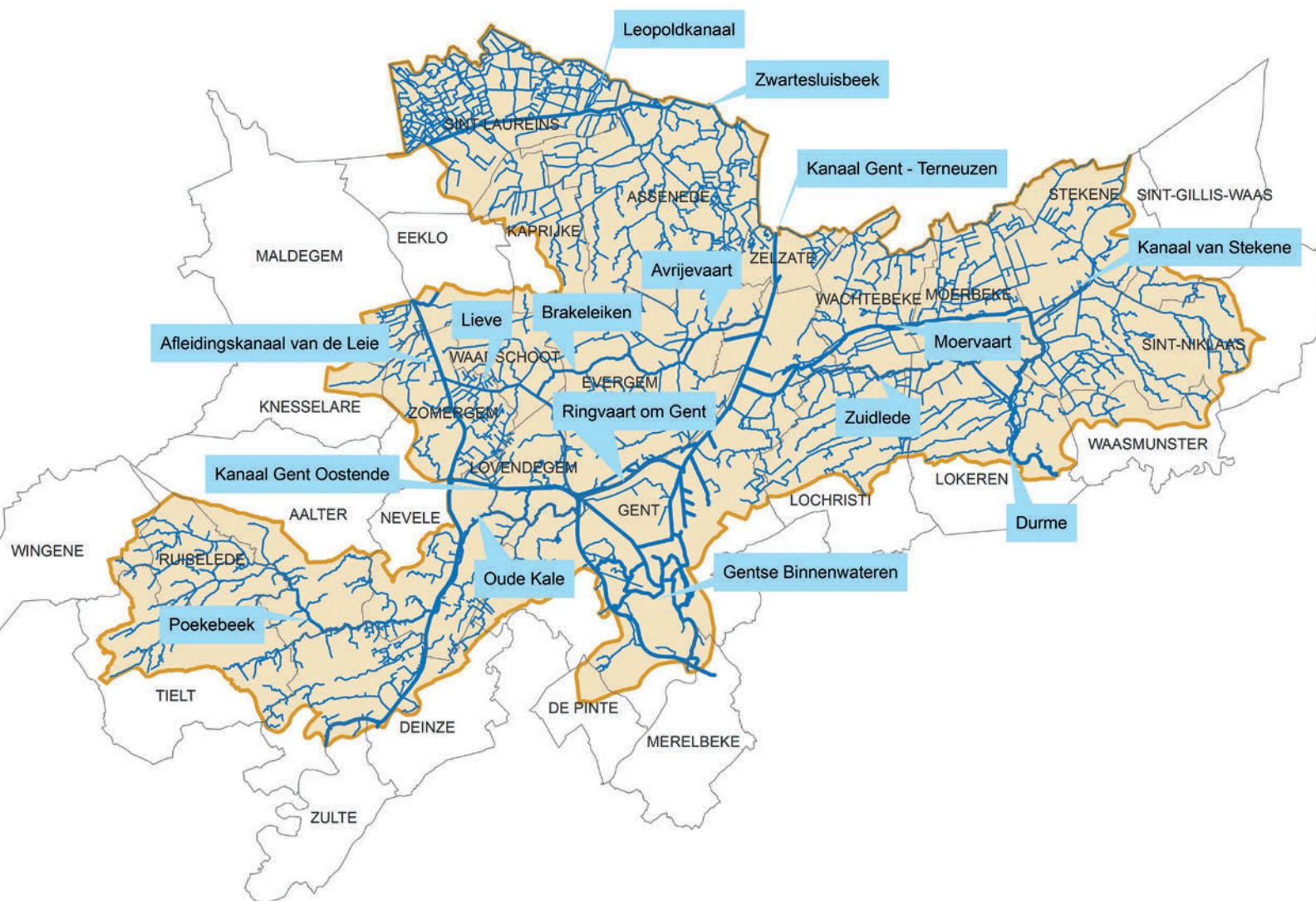
Het bekken van de Gentse Kanalen heeft verschillende belangrijke stilstaande waters: de grootste zijn de twee spaarbekkens van het drinkwaterproductiecentrum in Kluizen-Evergem en de recreatievijver van de Blaarmeerseen aan de Gentse Watersportbaan.

Ringvaart, sluis Evergem

Het waterproductiecentrum van Kluizen onttrekt oppervlaktewater uit een groot deel van het bekken ten westen van het kanaal Gent-Terneuzen. Het zijn de wateringen Burggravenstroom, Oude Kale en Meirebeek, een deel van de watering Lovendegem-Zomergem en het stroomgebied van de Poekebeek. Vanuit het waterproductiecentrum van Kluizen levert De Watergroep drinkwater aan een groot deel van het noorden van Oost-Vlaanderen, van het Meetjesland tot het Waasland.

Ook de Nederlandse drinkwatermaatschappij Evides capteert water uit het bekken van de Gentse Kanalen. Er is een captatiepunt op de Isabellarigool die het water van ongeveer 6.300 ha binnen de Isabellapolder en Zwarte Sluispolder (Assenede) verzamelt. Het water dient in de eerste plaats voor de productie van industriewater, maar fungeert ook als nood-drinkwatervoorziening voor Zeeuws-Vlaanderen.

Waterlopen en gemeenten in het bekken van de Gentse Kanalen

WIE ZIJN DE SPELERS IN HET BEKKEN?

WATERLOOPBEHEERDERS	
Waterwegen en Zeekanaal NV (W&Z) (Vanaf 1 januari 2018 gefuseerd met nv De Scheepvaart in De Vlaamse Waterweg nv)	<ul style="list-style-type: none"> • beheert het Afleidingskanaal van de Leie, de Gentse Binnenwateren, het kanaal Gent-Oostende, de Coupure/Verbindingskanaal, de Ringvaart, de Moervaart
Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW), afdeling Maritieme Toegang	<ul style="list-style-type: none"> • beheert het kanaal Gent-Terneuzen
Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)	<ul style="list-style-type: none"> • beheert de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie
Provincies West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen	<ul style="list-style-type: none"> • beheren de onbevaarbare waterlopen van tweede categorie buiten de polders en wateringen
Aalter, De Pinte, Evergem, Gent (gedeeltelijk), Sint-Niklaas, Zulte (De andere gemeenten die (gedeeltelijk) buiten een polder of watering liggen, droegen het beheer over aan de provincie. Deze waterlopen zijn geherklasseerd naar waterlopen van tweede categorie.)	<ul style="list-style-type: none"> • beheren de onbevaarbare waterlopen van derde categorie op hun grondgebied buiten de polders en wateringen
Generale Vrije Polders, Isabellapolder, Polder van Moervaart en Zuidlede, Polder Sinaai-Daknam, Polder van Moerbeke, Slependammpolders, Zwarte Sluispolder Wateringen De Assels, De Burggravenstroom, Oude Kale en de Meirebeek en de Wateringen van de Wagemakersstroom en Zomergem-Lovendegem	<ul style="list-style-type: none"> • beheren de onbevaarbare waterlopen van tweede en derde categorie binnen de polders en wateringen
KWALITEITSBEHEER VAN HET OPPERVLAKTEWATER	
Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)	<ul style="list-style-type: none"> • meet en modelleert de oppervlaktewater- en waterbodemkwaliteit en rapporteert erover • meet, inventariseert en modelleert de emissies in het water en rapporteert erover • houdt toezicht op de drinkwatervoorziening en de waterzuivering • adviseert milieuvergunningaanvragen voor afvalwaterlozingen
Nv Aquafin	<ul style="list-style-type: none"> • ontwerpt en bouwt de bovengemeentelijke infrastructuur voor waterzuivering • exploiteert rioolwaterzuiveringsinstallaties en bovengemeentelijke rioleringen
Gemeenten	<ul style="list-style-type: none"> • staan in voor de uitbouw en het beheer van het gemeentelijk rioleringsstelsel
Watermaatschappijen en rioleringsinstanties	<p>zijn verantwoordelijk voor de opvang, het transport en de zuivering van het afvalwater</p> <p>(Voor de uitvoering van deze saneringsplicht, hebben de watermaatschappijen contracten afgesloten met de gemeenten en Aquafin, met daarin afspraken over de organisatie en de financiering).</p>
DRINKWATERVOORZIENING	
De Watergroep en Farys	<ul style="list-style-type: none"> • staan in voor de winning, distributie en het transport van drinkwater
GRONDWATER	
Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)	<ul style="list-style-type: none"> • beheert de kwaliteit en de kwantiteit van het grondwater

Stroomgebiedbeheerplan, instrument voor een integraal waterbeheer

De stroomgebiedbeheerplannen geven uitvoering aan het decreet Integraal Waterbeleid, een decreet dat twee Europese richtlijnen omzet in Vlaamse wetgeving:

- » De kaderrichtlijn Water (2000) wil de waterkwaliteit en de watervoorraden in Europa veilig stellen, de gevolgen van overstromingen en perioden van droogte afzwakken en de lidstaten verplichten duurzaam met water om te springen.
- » De Overstromingsrichtlijn (2007) vraagt om het risico op overstromingen beter in te schatten en maatregelen te nemen om de schade te beperken.

De plannen geven ook invulling aan de beleidsvoornemens uit de waterbeleidsnota van de Vlaamse Regering.

Europa deelt haar watersysteem op in de stroomgebieden van de grote rivieren en pakt het waterbeheer aan per stroomgebieddistrict. Een stroomgebieddistrict wordt gevormd door een of meer aan elkaar hangende stroomgebieden, samen met het grondwater en het kustwater dat erbij hoort. Vlaanderen ligt voor het grootste deel in het internationale stroomgebieddistrict van de Schelde en voor een kleiner deel in dat van de Maas. Vlaanderen deelt het watersysteem verder op in elf bekkens, waaronder het bekken van de Gentse Kanalen. Het water in een bekken stroomt naar één of naar enkele grotere en meestal bevaarbare waterlopen.

Elke zes jaar stelt Vlaanderen stroomgebiedbeheerplannen voor de Schelde en de Maas vast. In die plannen worden de maatregelen vastgelegd die Vlaanderen zal nemen om de toestand van het oppervlakte- en grondwater te verbeteren en om ons beter te beschermen tegen overstromingen. Op 18 december 2015 keurde de Vlaamse Regering de stroomgebiedbeheerplannen voor de periode 2016-2021 goed.

De plannen bevatten verschillende onderdelen:

- » plandelen op het niveau van Vlaanderen
- » plandelen op het niveau van een bekken (bekkenspecifieke delen).
- » plandelen op het niveau van een grondwatersysteem (grondwatersysteemspecifieke delen)
- » een maatregelenprogramma
- » zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen per gemeente.

Meer informatie over de stroomgebiedbeheerplannen of over het integraal waterbeleid in Vlaanderen? Ga naar www.integraalwaterbeleid.be of lees de brochure 'Samen voor een gestroomlijnd waterbeleid'.

Bekkenspecifiek deel, focus op het oppervlaktewater in het bekken

Een bekkenspecifiek deel van een stroomgebiedbeheerplan focust op het oppervlaktewater in het bekken en bestaat uit volgende hoofdstukken:

- » Een algemene beschrijving van de ligging van het bekken en van wat het bekken kenmerkt.
- » Analyses beschrijven de belangrijkste economische sectoren in het bekken en de invloed van deze sectoren op het watersysteem. Ook de aanwezigheid van beschermde gebieden en het overstromingsrisico in het bekken wordt in dit hoofdstuk behandeld.
- » De milieudoelstellingen waaraan de toestand van het oppervlaktewater getoetst wordt en de huidige toestand in het bekken.
- » De visie op het waterbeheer in het bekken. Welke watergebonden problemen doen zich voor en hoe wil de overheid de problemen aanpakken.
- » De acties om de toestand van het oppervlaktewater te verbeteren of ons beter te beschermen tegen overstromingen, hebben betrekking op het ganse bekken, op een bepaald gebied of op een bepaalde waterloop in het bekken.
- » Een beknopt overzicht van de vooruitgang van de toestand van het watersysteem in het bekken in de voorbije zes jaar en een overzicht van de gemotiveerde afwijkingen op het behalen van de milieudoelstellingen.

Raadpleeg het bekkenspecifieke deel voor het bekken van de Gentse Kanalen op www.bekkengentsekanalen.be.

OP WEG NAAR DE GOEDE TOESTAND

De Europese kaderrichtlijn Water wil voor al het oppervlaktewater in Europa de goede toestand bereiken. De goede toestand voor oppervlaktewater heeft een ecologische en een chemische component.

De resultaten: we zijn er nog niet

Momenteel haalt geen enkele waterloop de goede ecologische toestand. De meeste waterlopen in het bekken van de Gentse Kanalen (circa 90%) hebben een ontoereikende of slechte ecologische toestand. Enkele waterlopen, onder meer het Brakeleiken en de Lieve, hebben een matige ecologische toestand.

Het zijn vooral de biologische kwaliteitsparameters 'macrofyten' en 'fytoplankton' die doorslaggevend zijn voor de slechte biologische kwaliteit. Voor macro-invertebraten scoort ruim de helft van de bemeten waterlopen goed. De laatste metingen van het visbestand tonen aan dat enkel de Langelede een goede visindex heeft.

Bij de fysisch-chemische beoordeling blijkt vooral fosfor de probleemparemeter. Vooral in het stroomgebied van de Poekebeek en het poldergebied langs het Leopoldkanaal is het fosforgehalte hoog.

Voor macro-invertebraten scoort ruim de helft van de bemeten waterlopen goed.

Omdat heel wat oppervlaktewater gebruikt wordt voor de drinkwaterproductie in Kluizen vormen pesticiden in het oppervlaktewater een belangrijk aandachtspunt in het bekken. Op vlak van pesticiden scoren de meeste van de bemeten waterlopen goed. Een aantal, waaronder de Burggravenstroom, de Zuidlede, de Poekebeek, het Leopoldkanaal en de Zwarteluisbeek, hebben nog overschrijdingen voor één of meerdere pesticiden.

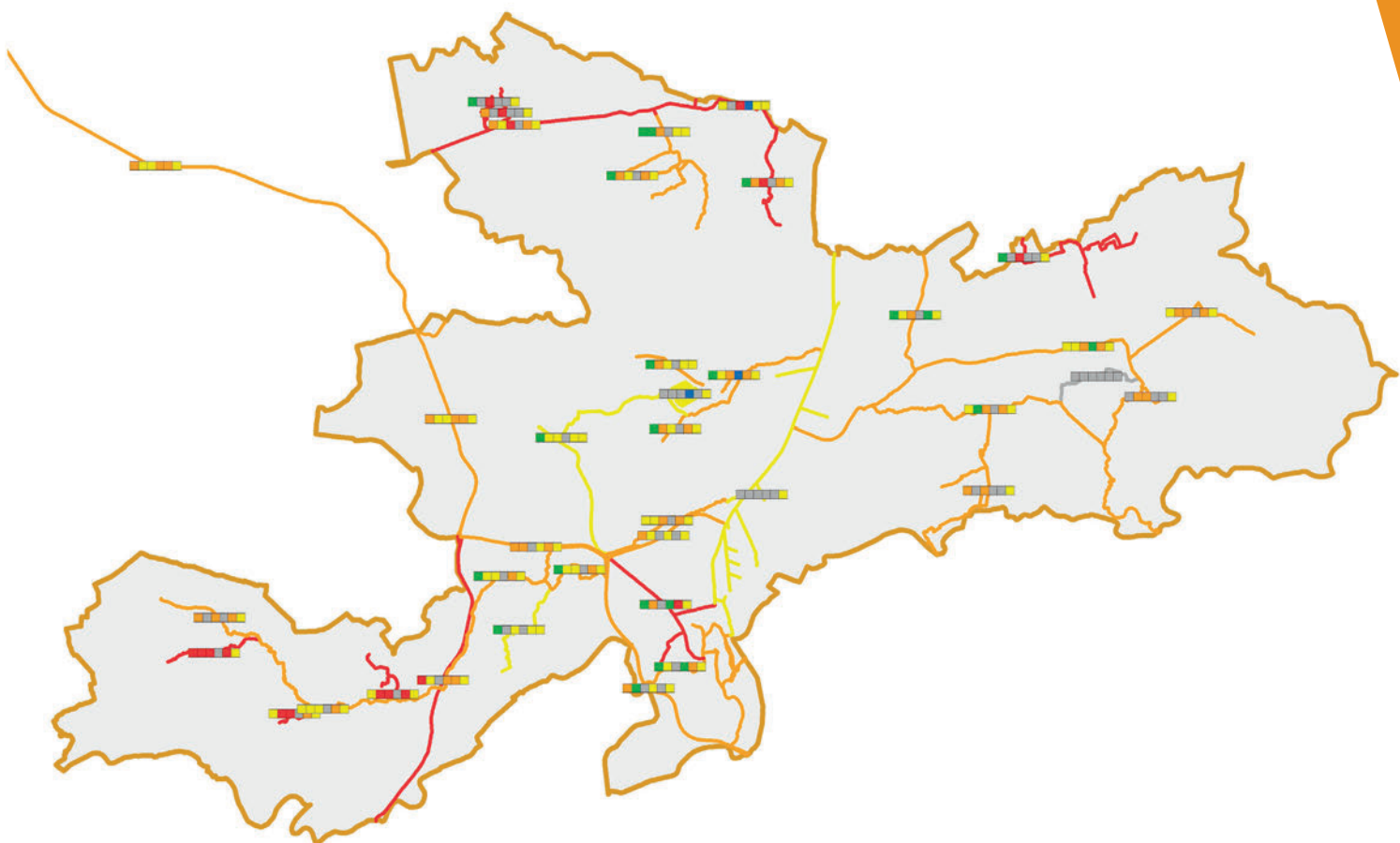
Wat is “de goede toestand”?

De kaderrichtlijn Water stelt strenge eisen aan de toestand van het watersysteem. Bovendien geldt het 'one-out, all-out principe': het slechtst scorende kwaliteitselement bepaalt de globale toestandsbeoordeling van het waterlichaam.

De goede ecologische toestand wordt bepaald door tal van factoren die nauw met elkaar verbonden zijn: de aanwezigheid van waterplanten, macro-invertebraten en vissen (biologische parameters), de structuurkwaliteit (hydro-morfologie) van de waterloop en fysisch-chemische parameters zoals het zuurstof-, stikstof- en fosforgehalte. Het gecombineerde effect van al deze factoren bepaalt de ecologische kwaliteit van een waterloop.

In sterk veranderde en kunstmatige wateren heeft het biologisch leven niet dezelfde ontwikkelingskansen. Daarom hebben deze wateren een aangepaste doelstelling, namelijk een goed ecologisch potentieel.

De goede chemische toestand betekent dat de milieukwaliteitsnormen gehaald worden voor gevaarlijke stoffen zoals zware metalen, PAK's en pesticiden.

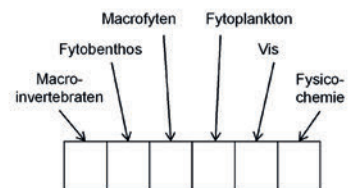

Globale beoordeling ecologische toestand/potentieel

- Geen of onvoldoende meetresultaten
- Zeer goed
- Goed
- Matig
- Ontoereikend
- Slecht

Individuele elementen die ecologische toestand/potentieel bepalen

- Geen of onvoldoende meetresultaten
- Zeer goed
- Goed
- Matig
- Ontoereikend
- Slecht

Beoordeling van de ecologische toestand/potentieel voor de grotere waterlopen in het bekken van de Gentse Kanalen

Waar komt de vervuiling vandaan?

In vergelijking met de overige Vlaamse bekkens kent het bekken van de Gentse Kanalen een grote belasting met zuurstofbindende stoffen en nutriënten.

Zuurstofbindende stoffen

In absolute cijfers behoort het bekken van de Gentse Kanalen tot de koplopers in Vlaanderen voor de belasting van het oppervlaktewater door zuurstofbindende stoffen (CZV). Dit hangt o.a. samen met de hoge bevolkingsdichtheid in het Gentse, het grote afstroomgebied van de Moervaart samen met de restvracht van de gezuiverde effluenten van de RWZI's en het aandeel van de industrie in de Gentse haven. Ook in de regio rond Sint-Niklaas merken we een hoge druk.

“

In Natura 2000-gebied zorgt structuurherstel voor een extra win-win met de instandhoudingsdoelstellingen.

Nutriënten

Zowel voor stikstof als voor fosfor draagt de landbouw bij aan ongeveer de helft van de totale uitstoot. Onder meer de regio van de Poekebeek scoort niet goed. Ook de druk vanuit de huishoudens is nog groot. Dat is vooral het geval in het afstroomgebied van de Poekebeek, Gent, de Gentse Kanaalzone en het afstroomgebied van de Moervaart en Zuidlede.

In vergelijking met 2006 zien we een dalende trend in de emissies van stikstof en fosfor naar het oppervlaktewater vanuit zowel huishoudens als landbouw. Opmerkelijk is de toename van de stikstof- en fosforuitstoot vanuit de industrie.

Hoe halen we de goede toestand?

Om de Europese doelstelling, de goede toestand te behalen, zetten we sterk in op de verdere sanering van het afvalwater van de huishoudens, minder verontreiniging vanuit de landbouw, een betere structuurkwaliteit van de waterlopen en ecologisch herstel.

Puntbronnen saneren

Binnen het bekken van de Gentse Kanalen wordt de zuiveringsinfrastructuur verder uitgebreid en geoptimaliseerd. De focus ligt op de aandachtsgebieden en de gebieden die in of stroomopwaarts van een speciale beschermingszone liggen, zoals het deelgebied 'vallei Moervaart-Zuidlede' binnen het Natura 2000-gebied 'Zandig Vlaanderen Oost'.

Ook te vaak werkende overstorten pakken we aan, zoals ter hoogte van de spoorweg in Stekene, de RWZI Sint-Niklaas en de RWZI Evergem.

De zuiveringsgebieden van Tielt, Aalter, Nevele, Deinze, Eeklo, Ertvelde, Watervliet, Zelzate, Moerbeke, Sinaai en Stekene kampen met sterk verdund afvalwater. Dat maakt dat de rioolwaterzuiveringsinstallaties minder goed werken. Hier moeten afkoppelingsprojecten het rendement van de waterzuivering verhogen.

Diffuse verontreiniging terugdringen

Landbouwactiviteiten geven aanleiding tot een belangrijke nutriëntendruk op het oppervlaktewatersysteem. Om hieraan een oplossing te bieden, is er heel wat sector specifieke wetgeving en beleid zoals het mestactieplan (MAP IV en V). Daarnaast is ook een lokale gebiedsgerichte aanpak in overleg met alle betrokkenen nodig om de goede toestand van de waterlopen te bereiken. Het gebied van de Poekebeek en het poldergebied rond Assenede komen hierbij als prioritaire gebieden naar voor.

Werken aan ecologisch herstel

We streven naar waterlopen met een goede structuur, een hoog zelfreinigend vermogen, een natuurlijke biodiversiteit en een natuurlijke waterhuishouding. In Natura 2000 gebied zorgt structuurherstel voor een extra win-win met de instandhoudingsdoelstellingen. We voorzien structuurherstel voor verschillende waterlopen in beschermde gebieden en aandachtsgebieden waaronder de Oude Kale en de Poekebeek.

RWZI Sint-Niklaas

We stellen een meer natuurlijke hydrologie voorop via actief peilbeheer in specifieke gebieden, bv. het watergebonden Habitatrictlijngebied langsheen de Zuidlede.

Herstel van vrije vismigratie is essentieel om tot een gezond visbestand te komen. In het sterk verknipte waterlopenstelsel van het bekken van de Gentse Kanalen, met z'n talrijke stuwen en pompgemalen, vormt vrije vismigratie een grote uitdaging, in het bijzonder voor de Europese palingpopulatie. Het stuw- en sluizencomplex op de Ringvaart/Benedenschelde in Merelbeke belemmert vismigratie vanuit de Zeeschelde naar de Leie en de Bovenschelde en is wellicht het belangrijkste knelpunt binnen het stroomgebied van de Schelde.

Verbeteren oppervlaktewaterkwaliteit in functie van drinkwaterproductie in Kluizen

Een groot deel van het oppervlaktewater van de Avrijevaart-Burggravenstroom en de Oude Kale wordt gebruikt voor de drinkwaterproductie in Kluizen. Een verbetering van de waterkwaliteit is nodig om het captatiegebied voor drinkwater te kunnen uitbreiden. Verder onderzoek naar het gebruik van pesticiden, hun afbraakproducten en hun persistentie is een specifiek aandachtspunt.

Het **bekken specifieke deel voor het bekken van de Gentse Kanalen** bevat bijkomende acties om de toestand van het oppervlaktewater in het bekken te verbeteren. Voorbeelden zijn het herstel van de structuur van waterlopen, zoals de hermeandering van de Oude Kale, de opheffing van vismigratieknelpunten, bv. het vismigratieknelpunt in Merelbeke, en de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering, zoals de uitbreiding van de KWZI Wachtebeke en de RWZI Evergem.

BETER OMGAAN MET OVERSTROMINGEN

Overstromingen in het bekken van de Gentse Kanalen

In het vlakke bekken van de Gentse Kanalen werden al heel wat acties genomen om wateroverlast te voorkomen waaronder de bouw van stuwen en pompstations, de aanleg van (plaatselijke) dijken en in mindere mate de inrichting van gecontroleerde overstromingsgebieden of wachtbekkens, o.a. op de Poekebeek en Belselebeek.

Het kanalenstelsel rond Gent is een cruciale schakel in de waterafvoer. Bij hevige regen komt heel wat water in de Gentse kanalen toe, zowel van het bekken zelf als van de Bovenschelde en de Leie. Al dat water moet verdeeld en tijdig afgevoerd worden, o.a. via het kanaal Gent-Terneuzen, de Zeeschelde en het kanaal Gent-Oostende.

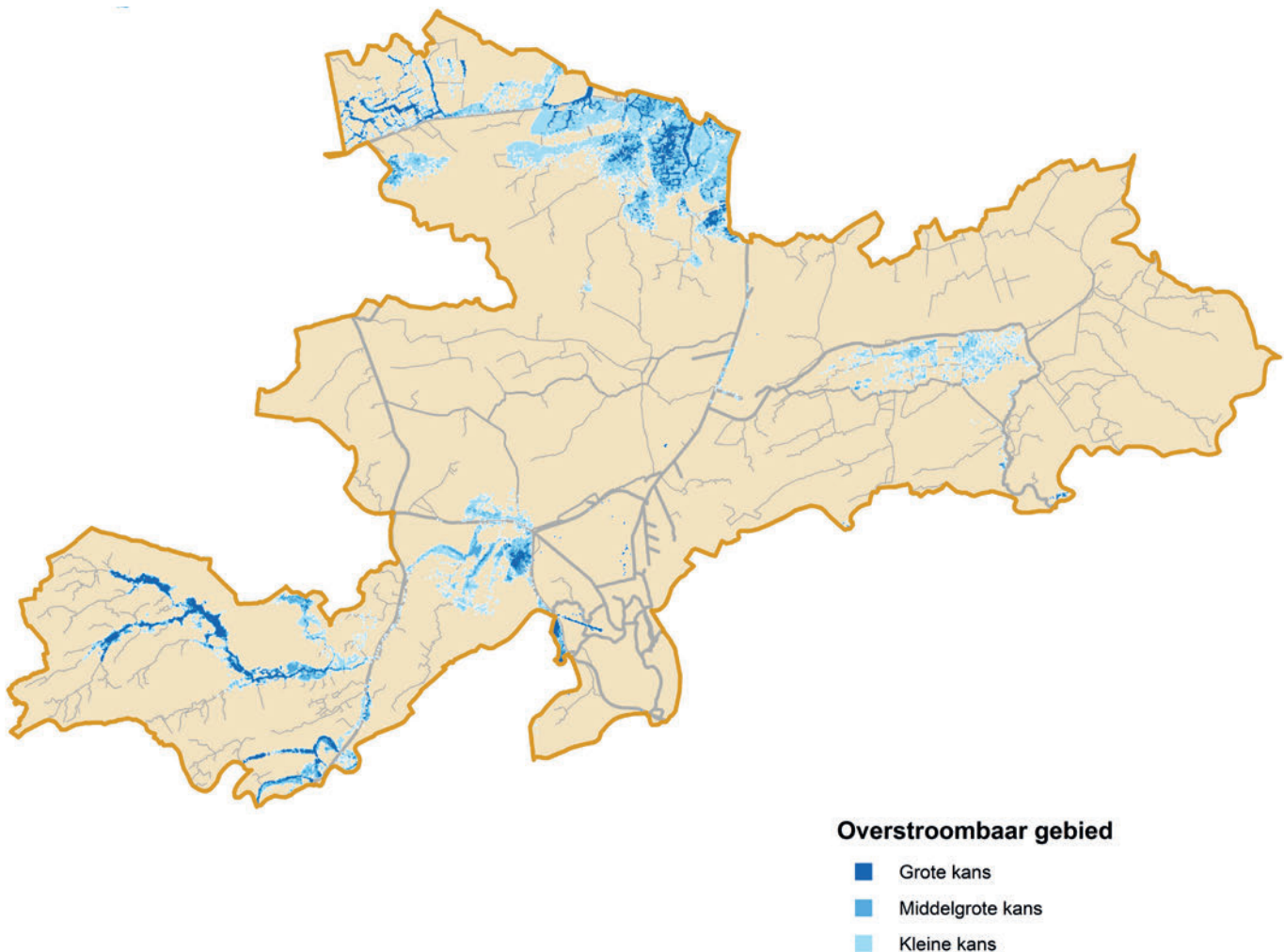
In een dergelijk sterk kunstmatig hydrografisch watersysteem is een verdere uitbouw en optimalisatie van de

waterbeheersingsinfrastructuur van cruciaal belang om wateroverlast te vermijden. Waterbeheerders zijn in staat proactief in te spelen op dreigende wateroverlast dankzij de verdere ontwikkeling van het telemetrisch netwerk bij stuwen en pompgemalen, de koppeling van kunstwerken met weersvoorspellingssystemen en een actief peilbeheer. Vooral in het afstroomgebied van het Leopoldkanaal, de Moervaart en Zuidlede en het afstroomgebied van de Westlede is een dergelijke proactieve benadering van belang.

Met een verstedelijkingsgraad van 25% en een stijgende bevolkingsdruk wordt een efficiënt ruimtegebruik in het bekken met aandacht voor water en open ruimte steeds belangrijker. Daarom moet ook worden ingezet op het vrijwaren van ruimte voor water en een optimale buffering en infiltratie van regenwater aan de bron en dit zowel binnen het bekken zelf als bovenstrooms in het Bovenschelde- en Liebekken.

Poekebeek bij de overstromingen van november 2010

Overstroombare gebieden in het bekken van de Gentse Kanalen

Het **bekkenspecifieke deel voor het bekken van de Gentse Kanalen** bevat bijkomende acties om ons beter te beschermen tegen overstromingen. Voorbeelden zijn het realiseren van bovenstroomse buffering op de Westlede, de aanleg van een nieuwe afwateringsgracht richting Sifferdok en het moderniseren van de pompgemalen binnen de polder van Moervaart en Zuidlede.

Meerlaagse waterveiligheid, beste garantie op bescherming

Klimaatverandering verhoogt het risico op overstromingen. Europa drong dan ook aan op een nieuwe overstromingsaanpak. In uitvoering van de Overstromingsrichtlijn schatten de lidstaten het risico op overstromingen in en nemen ze maatregelen om de schade te beperken.

De richtlijn vraagt in te zetten op maatregelen die ons beschermen tegen overstromingen (protectie), op maatregelen die de schade beperken (preventie) én op maatregelen die ervoor zorgen dat we voorbereid zijn als een overstroming zich voordoet (paraatheid). Een combinatie van protectieve, preventieve en paraatheid-verhogende maatregelen biedt de beste garantie. In Vlaanderen is deze visie vertaald in het beleidsprincipe van meerlaagse waterveiligheid.

Meer info: www.hoogwaterzonderkater.be

Een drietrapsstrategie voor een evenwichtige waterbalans

Watertekort en wateroverlast zijn beide het gevolg van een onevenwichtige waterbalans. De problemen worden samen aangepakt met de drietrapsstrategie: vasthouden-bergen-afvoeren. Zo stimuleren we om hemelwater zoveel mogelijk op te vangen en te hergebruiken (regenputten) of in de grond te laten sijpelen (via infiltratievoorzieningen). Het water dat niet ter plekke kan vastgehouden worden, wordt zoveel mogelijk geborgen in valleigebieden (overstromingsgebieden, wachtbekkens) en pas als dat niet lukt, wordt het gericht afgevoerd.

Door het hemelwater te hergebruiken of in de bodem te laten sijpelen houden we het vast en vlakken we piekdebieten af. Bovendien zorgt de sponswerking van de bodem ook voor een hoger debiet naar de waterloop in drogere perioden. Zo vormt een herstel van de natuurlijke waterhuishouding de valleien om tot klimaatbuffers. Het behoud van de open ruimte is hierbij van groot belang.

Meer ruimte voor overstromingswater

Van gebieden die van nature overstroomden, proberen we zoveel mogelijk het waterbergend vermogen te behouden. Op andere plaatsen leggen we gecontroleerde overstromingsgebieden aan om overstromingsschade te verminderen.

Paraat staan

Dreigt er toch een overstroming, dan zorgen we ervoor dat informatie snel en correct doorstroomt. Waterbeheerders, hulpdiensten en burgers kunnen dan tijdig maatregelen nemen om schade en ellende te beperken. De portaal-site www.waterinfo.be bundelt alle metingen en voorspellingen voor de bevaarbare en onbevaarbare waterlopen.

BEKKEN VAN
DE GENTSE
KANALEN

BELANGRIJKE GEBIEDEN UITGELICHT

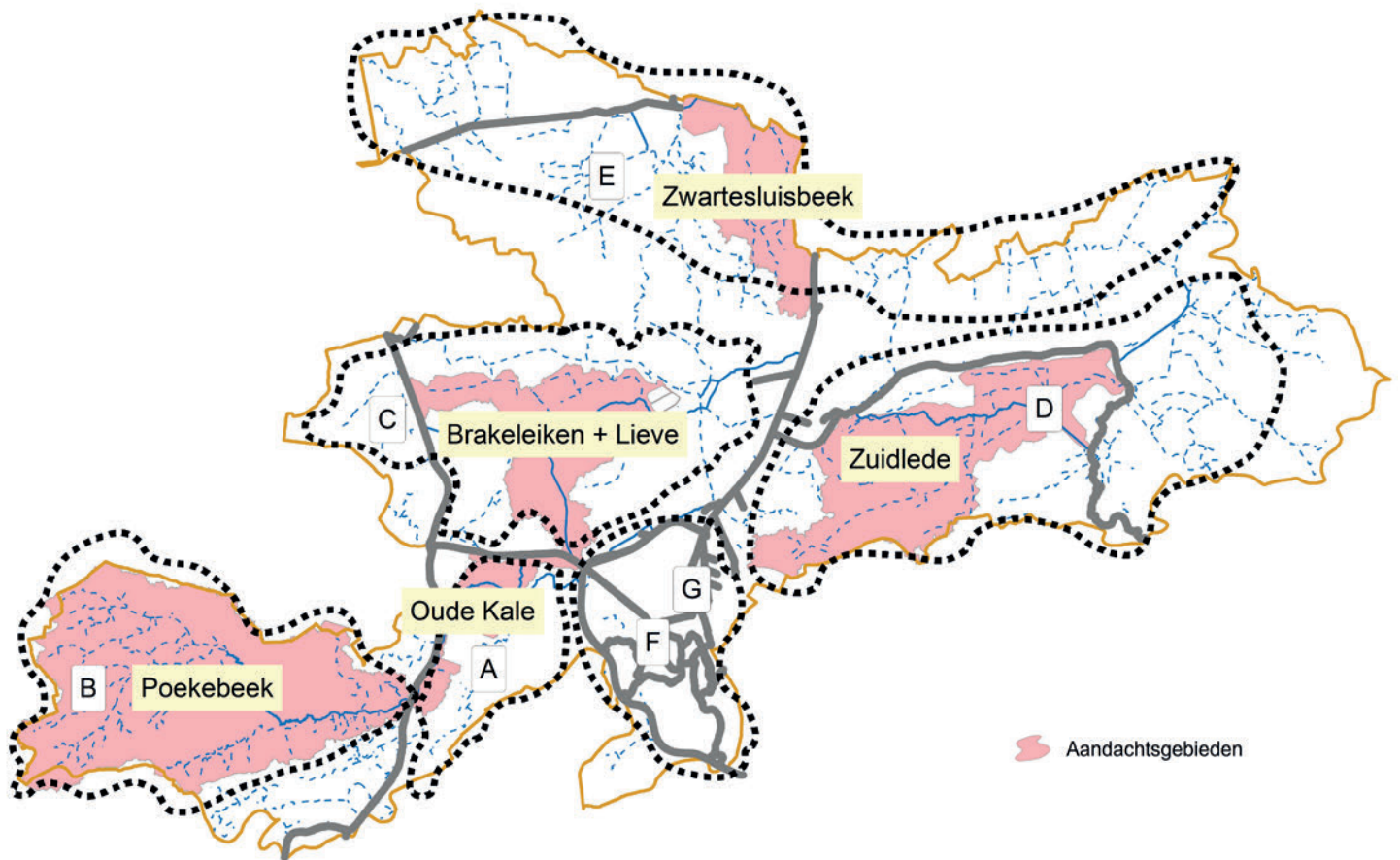
Werken aan de goede toestand doen we stap voor stap en gebied per gebied.

In het bekken van de Gentse Kanalen zetten we in 5 aandachtsgebieden een extra tandje bij om de waterkwaliteit vooruit te helpen: de stroomgebieden van de Poekebeek, de Oude Kale, het Brakeleiken en de Lieve, de Zuidlede en de Zwarteluisbeek. Het bekkensecretariaat brengt er alle betrokkenen samen in een gebiedsgericht overleg om de maatregelen en acties te bundelen en op elkaar af te stemmen. Zo komen we op het terrein sneller tot resultaat. Uiteraard blijven we ook in de andere gebieden in het bekken investeren in een betere waterkwaliteit en een betere bescherming tegen wateroverlast.

Werken aan de goede toestand doen we stap voor stap en gebied per gebied.

In deze brochure zetten we enkele gebieden in de kijker: de aandachtsgebieden Oude Kale en Poekebeek, de Moervaartdepressie, het krekengebied en de kanalen binnen het bekken. Meer informatie over de andere gebieden en de acties die er op stapel staan, leest u in het [bekkenspecifieke deel](#) en de [actielijst](#).

A	Oude Kale en Merebeek
B	Poekebeek
C	Kluizen
D	Moervaartdepressie
E	Krekengebied
F	Gentse Binnenwateren
G	Kanalen

Het bekken van de Gentse Kanalen wordt gekenmerkt door een diversiteit van regio's, elk met hun eigenheid, problemen en kansen. In het ene gebied ligt de nadruk op waterkwantiteit, in een ander gebied op waterkwaliteit of ecologie.

Op basis van de huidige waterkwaliteit en de afstand tot de opgelegde normen van de kaderrichtlijn Water zijn in het bekken van de Gentse Kanalen vijf aandachtsgebieden aangeduid. In deze gebieden willen we in 2027 een goede watertoestand bereiken. Ook in andere gebieden (bv. het krekengebied, de Gentse binnenwateren) staat een gebiedsgerichte werking voorop.

OUDE KALE

De Oude Kale stroomt van Nevele via Landegem, Merendree en Drongen naar Vinderhout. Het aandachtsgebied van de Oude Kale is relatief klein en de waterloop ligt geïsoleerd tussen het Afleidingskanaal van de Leie en het kanaal Gent-Oostende. Het water van de Oude Kale wordt gebruikt voor de drinkwaterproductie in Kluizen.

“

Door de aanleg van het Afleidingskanaal van de Leie en het kanaal Gent-Oostende is de Oude Kale afgesneden van zijn vroegere bovenloop (de Poekebeek) en benedenloop (de Durme).

Een goede waterkwaliteit voor drinkwater

Functioneel kan het stroomgebied van de Oude Kale niet los gezien worden van dat van de Poekebeek en het drinkwaterproductiecentrum van Kluizen. Oorspronkelijk waren de Poekebeek en de Oude Kale een bovenloop van de Durme. Door de aanleg van het Afleidingskanaal van de Leie en het kanaal Gent-Oostende werden de Poekebeek en de Oude Kale

afgesneden van de Durme. Vandaag kan water van de Oude Kale doorgestuurd worden richting Kluizen. Als de waterkwaliteit van de Poekebeek van voldoende kwaliteit is, kan water van de Poekebeek de Oude Kale voeden en richting Kluizen doorgestuurd worden.

De bovengemeentelijke en gemeentelijke rioleringsinfrastructuur zijn grotendeels uitgebouwd in het stroomgebied van de Oude Kale. We zoeken nog een oplossing op maat voor enkele restlozingen.

Laat de Oude Kale maar opnieuw slingeren

Met gerichte inspanningen willen we verdere stappen zetten richting goede ecologische toestand. Het bekkensecretariaat brengt hiervoor alle betrokkenen samen.

De komende jaren gaat de aandacht vooral naar structuurherstel. Tussen Merendree en Vinderhoute slingert de waterloop nog steeds in een natuurlijk en bochtig verloop doorheen de vallei. Andere delen van de Oude Kale werden in het verleden evenwel rechtgetrokken en geherprofileerd. Daar is de structuurkwaliteit voor verbetering vatbaar. Voor vissen vormt de geïsoleerde Oude Kale een moeilijk te bereiken habitat.

De Oude Kale

Structuurherstel en onderzoek naar een aangepast peilregime voor de Oude Kale

De VMM legt het deel van de Oude Kale tussen het Afleidingskanaal en de Zeistraat in Nevele opnieuw open. De werken zullen afgerond zijn tegen het najaar van 2016. Meer afwaarts in Landegem (Nevele) zal de VMM een rechtgetrokken stuk van de Oude Kale opnieuw laten meanderen op een opgehoogd terrein naast het Afleidingskanaal. Hierdoor zal de ecologische waarde lokaal verbeteren.

Tenslotte worden ook de mogelijkheden onderzocht om de Oude Kale meer watervoerend te maken.

POEKEBEEK

Het reliëfrijke stroomgebied van de Poekebeek is atypisch voor het vlakke bekken van de Gentse Kanalen. De Poekebeek ontspringt op het plateau van Tielt. Ze stroomt vervolgens langs Ruiselede, Poeke, Poesele en Nevele, waar ze gravitair in het Afleidingskanaal van de Leie vloeit. Voor de aanleg van het Afleidingskanaal liep de Poekebeek in de Oude Kale en vormde ze een bovenloop van de Durme.

In de landelijke gemeenten in de bovenlopen van de Poekebeek lozen heel wat woningen hun afvalwater nog ongezuiverd.

Naar een betere waterkwaliteit

De waterkwaliteit van de Poekebeek is nog ontoereikend. Vooral het fosforgehalte, maar ook het stikstofgehalte is nog te hoog. De waterkwaliteit in dit gebied verdient bijzondere aandacht. Het water van de Poekebeek kan namelijk ingewonnen worden voor de drinkwaterproductie in Kluzen. Via een sifon onder het Afleidingskanaal kan het water doorgestuurd worden

naar de Oude Kale en de Lieve en vervolgens naar Kluzen. Een goede waterkwaliteit is dan ook belangrijk.

In de landelijke gemeenten in de bovenlopen van de Poekebeek lozen heel wat woningen hun afvalwater nog ongezuiverd. De Poekebeek stroomt er ook doorheen landbouwgebied. Op de hellende akkers langs de Poekebeek komt erosie voor.

De verdere sanering van huishoudelijk afvalwater en de aanpak van de diffuse vervuiling is dan ook van groot belang om tot een goede toestand in de Poekebeek te komen en het water in de toekomst te kunnen aanwenden voor drinkwaterproductie.

Water vasthouden om overlast te vermijden

Vooraf het bovenstroomse deel van de Poekebeek ligt in reliëfrijke gebieden en kent nog een vrij natuurlijk verloop met relatief scherp ingesneden valleigedeeltes. Een groot deel van de vallei zijn graslanden. In de winter overstroomden deze valleien soms, maar zonder grote problemen. Belangrijk is dat deze bergingsmogelijkheden behouden blijven.

Benedenstrooms, in de omgeving van Poeke (Aalter) en Ruiselede, deden zich in het verleden geregeld overstromingen voor. Het bovenstrooms vasthouden en bergen van het water kan wateroverlast in de woonkernen langs de benedenloop van de Poekebeek beperken.

Samen werk maken van natuurherstel en waterbeleving

Het waterlopenstelsel van de Poekebeek is nog relatief natuurlijk. De structuurkwaliteit van de Poekebeek en het contact van de waterloop met de omgeving is op heel wat plaatsen nog groot. Dit biedt mogelijkheden voor een verdere verbetering van de structuurkwaliteit in de benedenloop van de Poekebeek. In 2015 heeft de VMM in Poesele (Nevele) een ecologisch herinrichtingsproject afgerond, waarbij over een lengte van 1,5 km natuurvriendelijke flauwe oevers en winterbedden werden aangelegd. Er werd ook een vistrap aangelegd en er werden verschillende diepe poelen uitgegraven.

Om de waterbeleving te vergroten, komt er in Nevele een wandelpad langs de Poekebeek. Nu houdt het bestaande pad ter hoogte van het centrum op maar dat zal tegen 2017 volledig verbonden zijn.

Poekebeek, monding in het Afleidingskanaal in Nevele

MOERVAART EN ZUIDLEDE

De Moervaart, Zuidlede en het kanaal van Stekene zijn de belangrijkste waterlopen in de Moervaartdepressie, een laaggelegen gebied in het Waasland met graslanden, bossen en mozaïeklandschappen. Oorspronkelijk waterde dit gebied oostwaarts af via de Durme. Vandaag gebeurt de afwatering westwaarts via de Moervaart en het kanaal Gent-Terneuzen.

“

Op de Moervaart in Lokeren zorgt een nieuw pompstation sinds begin 2016 voor extra bescherming tegen overstroming.

Gevoelig voor overstromingen

Het vlakke afwateringsgebied van de Zuidlede is van nature moeilijk te ontwateren en gevoelig voor overstromingen. Een batterij van pompgemalen waarborgt de afwatering in het gebied. Het peil op het kanaal Gent-Terneuzen - en hiermee samenhangend ook het peil op de Moervaart, de Zuidlede en het kanaal van Stekene - is in sterke mate bepalend voor de afwatering van dit gebied.

Op de Moervaart in Lokeren zorgt een nieuw pompstation sinds begin 2016 voor extra bescherming tegen overstroming. Bij extreme regen wordt water vanuit de

Moervaart overgepompt in de Durme, zodat Lokeren gespaard blijft van wateroverlast. De sterk verouderde pompgemalen binnen de polder van Moervaart en Zuidlede zijn aan vernieuwing toe. De voorbereidingen hiervoor zijn lopende.

Waterafvoer en natuur

Water moet zoveel mogelijk vastgehouden worden aan de bron. Ook in dit vlakke gebied van de Moervaart en de Zuidlede geldt deze strategie. Daarnaast is een vlotte afvoer van het water via een voldoende onderhouden waterlopenstelsel en performante, veilige en visvriende-

lijke pompgemalen nodig. Het is cruciaal om de waterafvoer te combineren met een dijkenstelsel dat een voldoende beschermingsniveau biedt tegen overstromingen, zoals bv. de dijken langs de Zuidlede. Daarbij moeten we rekening houden met het omliggende landgebruik, in het bijzonder met de waterafhankelijke habitattypes van de aangrenzende speciale beschermingszone in de vallei van de Moervaart en de Zuidlede.

In de vallei van de Moervaart en de Zuidlede komen nog belangrijke natuurwaarden voor die we willen versterken. Hier ligt de focus op de realisatie van de watergerelateerde instandhoudingsdoelstellingen voor de speciale beschermingszones. We willen ook de verloren gegane natuur bij de ontwikkeling van de haven van Gent compenseren en de goede toestand voor de Zuidlede behalen.

Aanpak ongezuiverde huishoudelijke lozingen

In het stroomgebied van de Zuidlede lozen nog heel wat woningen hun afvalwater ongezuiverd in beken en grachten. Uitgestrekte lintbebouwing doorkruist het gebied en zorgt voor een grote druk op de waterlopen. Een verdere stelselmatige sanering van deze ongezuiverde lozingen is nodig.

Zo zal de VMM in samenwerking met Aquafin met het bovengemeentelijke saneringsproject 'Aanleg collector Desteldonk-Zaffelare' de vuilvracht inzamelen vanaf Desteldonk in Gent tot de aansluiting in Zaffelare in Lochristi. Gelijktijdig zal de gemeente Lochristi de Kapiteinsstraat aansluiten op het project, de stad Gent zal een sanering van Desteldonk doorvoeren en een gescheiden stelsel aanleggen in de Doornzelestraat.

Oplossing voor de wateroverlast langs de Westlede

De Westlede in de polder van Moervaart en Zuidlede verzorgt de afwatering van grote delen van de dorpscentra van Oostakker, Lochristi, Zeveneken en Hijfte. De huidige afwatering gebeurt westwaarts via een reeks van pompgemalen naar de Zuidlede en de Moervaart om uiteindelijk via het kanaal Gent-Terneuzen uit te monden in de Westerschelde. Doorheen de jaren nam de druk op het watersysteem sterk toe. Dorpskernen breidden uit, de industriële bedrijvigheid langs de Gentse Kanaalzone groeide en heel wat bijkomende verharde oppervlakte zorgde voor een versnelde waterafvoer en lokale wateroverlast.

Aanleg nieuwe afwateringsweg (Nieuwe Westlede) richting Sifferdok

De nieuwe Westlede, een nieuwe evacuatiweg voor water tussen het pompgemaal 'Volvo' in Oostakker en het Sifferdok, moet het bovenstroomse gedeelte van de Westlede ter hoogte van Oostakker, Lochristi en Gent ontlasten. Dit wordt een wezenlijke verbetering van de waterhuishouding van zowel de stad Gent, de gemeente Lochristi als het ruimere afstroomgebied van de polder van Moervaart en Zuidlede.

Realiseren van bovenstroomse buffering

In Lochristi zal het 'Oud Vliegveld' ontwikkeld worden als één van de vier groenpolen rond Gent. Op deze terreinen wordt momenteel in opdracht van W&Z zand ontgonnen. De ontginningsputten worden opgevuld met niet-verontreinigd bagger- en ruimingsspecie. Bij de herinrichting van de oude zandwinningsputten 'Oud Vliegveld' tot groenpool zullen de waterbergingsmogelijkheden maximaal behouden blijven. Daarbij houden we rekening met de toekomstige gebruiksfuncties voor het gebied, nl. natuur- en bosontwikkeling met medegebruik voor zachte recreatie.

KANALEN

Kanalen en gekanaliseerde waterlopen zijn typerend voor het bekken van de Gentse Kanalen. Het Afleidingskanaal van de Leie, het kanaal Gent-Oostende, de Ringvaart rond Gent, het kanaal Gent-Terneuzen, het Leopoldkanaal, de Moervaart en het netwerk van gekanaliseerde waterlopen binnen de Ringvaart (Gentse binnenwateren) vormen de belangrijkste kanalen.

“

De kanalen vormen een sleutelpositie in het beschermen van de bevolking tegen overstromingen.

Van en naar de Gentse zeehaven

De concurrentiepositie van de Gentse zeehaven hangt samen met haar toegankelijkheid. De verbinding met de zee gebeurt via het kanaal Gent-Terneuzen. De Ringvaart sluit de haven aan op de grote binnenvaartroutes naar Frankrijk en de havens van Zeebrugge en Oostende. Het sluiscomplex in Merelbeke zorgt voor de verbinding met de Zeeschelde richting de haven van Antwerpen.

Seine-Schelde project

Het Seine-Schelde project kadert in het Trans-Europese Netwerk voor transport. Het project wil binnenscheep-

vaart bevorderen door de vaarweg tussen de Seine en de Schelde te verbeteren. In Vlaanderen loopt het traject in hoofdzaak via de Leie en de Ringvaart rond Gent naar het kanaal Gent-Terneuzen. Voor het bekken van de Gentse Kanalen zijn voor de periode 2016-2021 de aanpassingen aan de kruisingen van het Afleidingskanaal met het kanaal Gent-Oostende en van de Ringvaart met het kanaal Gent-Oostende aan de orde.

In het Seine-Schelde project gaat ook veel aandacht naar rivierherstel. Oevers krijgen een natuurvriendelijke versterking, er worden vispassages aan de sluisen voorzien, fauna en flora krijgen meer kansen, oude rivierarmen worden in ere hersteld en goede voetgangers- en fietsverbindingen zorgen dat iedereen er kan van meegenieten.

Onderzoek naar de zoutwaterproblematiek in het kanaal Gent-Terneuzen

Het kanaal Gent-Terneuzen vormt de toegang tot de haven van Gent en maakt ook deel uit van de maritieme toegangswegen. Door de getijdewerking dringt zout water het kanaal binnen. Algemeen kan gesteld worden dat de zoutconcentraties afnemen richting Gent en variëren in tijd en seizoen. Deze seizoensvariatie is sterk gerelateerd aan het afvoerdebiet. Hogere afvoerdebieten, bv. in de winter, zorgen voor lagere zoutconcentraties.

Sinds 1960 is er een bilateraal verdrag tussen België en Nederland waarin de levering van 13 m³/sec zoet water via het kanaal Gent-Terneuzen aan Nederland gegarandeerd wordt. Dit debiet werd toen vastgelegd om het zoute water zoveel mogelijk terug te dringen. Verder onderzoek naar de effectieve impact van de zoutwaterinrusie en het in kaart brengen van de effecten naar landbouw, industrie en scheepvaart is nodig.

Sleutelpositie in de waterafvoer

Deze kanalen vormen een sleutelpositie in het beschermen van de bevolking tegen overstromingen. Dit geldt niet enkel voor het bekken van de Gentse Kanalen zelf, maar ook voor de stroomopwaarts en -afwaarts gelegen bekkens. Het bekken van de Gentse Kanalen en meer specifiek het kanalenstelsel rond Gent fungeert immers als schakel voor de afvoer van water vanuit de Bovenschelde en de Leie. Samen met het gebiedseigen water wordt dit water via het kanaal Gent-Oostende, de Zeeschelde en het kanaal Gent-Terneuzen naar zee afgevoerd.

De afvoer van water via het kanaal Gent-Terneuzen, het kanaal Gent-Oostende en het Afleidingskanaal van de Leie wordt voor een groot gedeelte bepaald door de debieten die de Bovenschelde en de Leie (buiten het bekken) aanvoeren. In Gent komt het water van zowel de Leie als de Bovenschelde in de Ringvaart. Het water verdeelt zich dan over de Gentse binnenwateren, de Zeeschelde, het kanaal Gent-Oostende en het kanaal Gent-Terneuzen. We schatten dat de verdeling onder normale omstandigheden zodanig geregeld is dat de eerste 13 m³/s naar het kanaal Gent-Terneuzen gaat en het overige water naar de Zeeschelde.

De waterhuishouding van de kanalen en de menselijke sturing van de peilregulerende kunstwerken wordt verder geoptimaliseerd. Dit gebeurt in harmonie met het beheer in de bovenstroomse bekkens (Leiebekken en

Bovenscheldebekken) en de benedenstroomse bekkens (bekken van de Brugse Polders en Benedenscheldebekken). Een peilbeheer dat rekening houdt met scheepvaart en met hoog- en laagwaterbeheer is hierbij van belang.

Geef de natuur een kans in de kanalen

Kanalen vormen belangrijke migratieroutes voor vissen. Het sluizencomplex in Merelbeke bemoeilijkt de migratie vanuit de Zeeschelde naar de Bovenschelde. Het complex is dan ook een prioritair op te lossen knelpunt.

De waterkwaliteit van de kanalen is sterk afhankelijk van de bovenstroomse afstroomgebieden. Verbetering van de waterkwaliteit van de Leie en de Schelde komt ook de Gentse kanalen ten goede. Op het kanaal Gent-Terneuzen is de verziltingsproblematiek een belangrijke uitdaging.

Genieten op en langs de kanalen

Kanalen hebben ook een recreatieve functie (wandelen, fietsen, hengelen, kanovaart, enz.). Steden en gemeenten trachten kanaalzones steeds meer op te waarderen en op te nemen in grootschalige stedenbouwkundige projecten. Langs de Gentse Zeehaven worden groene buffergebieden ingericht om de leefbaarheid van de omliggende dorpen te verbeteren.

KREKENGEBIED MET ZWARTESLUISBEEK

Het noorden van het bekken, op het grondgebied van de gemeenten Sint-Laureins, Assenede, Zelzate, Moerbeke, Wachtebeke en Stekene, is ingepolderd gebied. De vele kreken en kreekrestanten zijn typisch voor de regio en vormen stille getuigen van vroegere grote overstromingen en dijkdoorbraken. Het krekengebied is een lappendeken van grachten, kanaaltjes en grote plassen. Het gebied heeft hoge landbouw- en natuurwaarde en de meeste kreken zijn ingeschakeld in de afwatering van het poldergebied.

“

De vele kreken en het Leopoldkanaal vormen de belangrijkste natuurkernen.

Belangrijk voor de natuur en het waterbeheer

In het Krekengebied staan het bereiken van de goede ecologische toestand en de realisatie van de water gerelateerde instandhoudingsdoelstellingen voor de aanwezige beschermingszones voorop.

De vele typische kreken en het Leopoldkanaal vormen de belangrijkste natuurkernen. Bijna alle kreken zijn bestemd als natuurgebied en opgenomen in het Vlaams ecologisch netwerk. Ze zijn ook onderdeel van het Natura 2000-netwerk.

Ook het biologisch waardevolle valleigebied van de Zwartesluisbeek, dat tevens aandachtsgebied is, biedt heel wat potenties. De structuurkwaliteit van de Zwartesluisbeek is op de meeste plaatsen goed tot zeer goed. Maar te veel slib, resterende vuilvrachten en milieugevaarlijke stoffen vanuit de huishoudens en de landbouw zorgen ervoor dat fauna en flora nog niet ten volle tot ontwikkeling kunnen komen.

Het vlakke krekengebied wordt gekenmerkt door bodems met een slechte natuurlijke drainering. Een groot deel van het landbouwareaal in het krekengebied is hierdoor gevoelig voor wateroverlast. Uitgestrekte

overstromingen met met veel schade aan woningen komen evenwel niet vaak voor.

Zowel puntbronnen als diffuse bronnen van verontreiniging, voornamelijk afkomstig van huishoudens en landbouw, worden verder gesaneerd om een globale verbetering van de waterkwaliteit te realiseren. Een sanering van de waterbodem van de Vlietbeek is pas aangewezen na de sanering van het huishoudelijk afvalwater van Assenede.

Over de grenzen heen

Inzake waterkwantiteit en waterkwaliteit is er een wederzijdse afhankelijkheid tussen Vlaanderen en Nederland. Op verschillende plaatsen stroomt het water vanuit Vlaanderen naar Nederland. Op andere plaatsen is er instroom van water vanuit Nederland naar Vlaanderen. Belangrijke waterlopen zijn onder meer de Zwarteluiswatergang en de Isabellawatering die uitwateren in het oostelijke pand van het Leopoldkanaal. Het water wordt uiteindelijk via het Isabellagemaal naar de Isabellageul in Nederland afgevoerd.

Verdere uitbouw en optimalisatie van de saneringsinfrastructuur

Ongezuiverde huishoudelijke lozingen vormen een aanzienlijke druk op het waterlopenstelsel van de Zwarteluisbeek. In het centrum van Assenede lozen heel wat woningen hun afvalwater nog ongezuiverd in grachten en beken die afwateren naar de Vlietbeek en de Zwarteluisbeek. Het afvalwater zorgt voor een aanslibbing van de Vlietbeek. Een sanering van deze restlozingen en een ruiming van de Vlietbeek is dan ook aan de orde.

Naar een betere structuurkwaliteit en natuurlijke waterhuishouding in het krekengebied

Het Meetjeslandse krekengebied is vooral landbouwgebied. De vele kreek- en dijkrestanten, rietkragen en zilte graslanden in het gebied vormen een ecologische hotspot in de regio en zijn van Europees belang. Rietzanger, blauwborst en bruine kiekendief vinden hun thuis in de vele rietkragen en de natte graslanden zijn een ideale broedplaats voor onder meer grutto en turelaar. Op de kalkrijke dijken vinden we bijzondere plantensoorten, zoals wilde marjolein, en op veel graslanden komen zouttolerante plantensoorten voor zoals zee-kraal, zilte rus, zilte schijnspurrie en schorrezoutgras.

Overheid en privé-eigenaars werken de komende jaren samen om de Europees beschermde habitats en soorten in deze speciale beschermingszones duurzaam te beschermen.

Door waterlopen anders te beheren, kunnen we de ecologie meer kansen geven. Waar nodig en mogelijk passen we het reguliere onderhoud van de waterloop aan, waarbij we naar een al dan niet spontane verbetering van de structuurkwaliteit en de natuurlijke peilregimes streven. Zo kan de frequentie en de werkwijze van het maaien van de oevers en de waterbodem aangepast worden of kunnen sanerende slibuimingen uitgevoerd worden. Ook het wegnemen van functieloze oeververstevigingen, de aanleg van natuurvriendelijke oevers of het wegwerken van vismigratieknelpunten door eenvoudige steenbestortingen kan de ecologie een duw in de rug geven.

BEKKEN VAN
DE GENTSE
KANALEN

WATEROVERLEG IN HET BEKKEN VAN DE GENTSE KANALEN

Beken en rivieren stromen dwars door administratieve grenzen. De vele functies en aspecten van water overschrijden de bevoegdheden van de verschillende overheden en administraties. In het integraal waterbeleid werken de betrokken beleidsdomeinen en bestuursniveaus samen om water gerelateerde kwesties zoals wateroverlast of slechte waterkwaliteit aan te pakken.

Het overleg tussen alle betrokkenen binnen een bekken heeft een bestuurlijke pijler (bekkenbestuur), een maatschappelijke pijler (bekkenraad) en een ambtelijke pijler (gebiedsgericht en thematisch overleg). Motor van het integraal waterbeleid in een bekken is het bekkensecretariaat.

Bekkenbestuur: elk bekken zijn bestuur

Het bekkenbestuur coördineert het waterbeleid op het niveau van het bekken. Het bekkenbestuur is verantwoordelijk voor het bekkenspecifieke deel van het stroomgebiedbeheerplan en adviseert onder meer de waterbeleidsnota en het Vlaamse deel van het stroomgebiedbeheerplan.

In dit orgaan zetelen vertegenwoordigers van de betrokken Vlaamse beleidsdomeinen en vertegenwoordigers van de lokale besturen (provincies, gemeenten, polders en wateringen). Het bekkenbestuur neemt beslissingen op bestuurlijk vlak.

De gouverneur van Oost-Vlaanderen is de voorzitter van het bekkenbestuur van het bekken van de Gentse Kanalen. De bekkencoördinator is de secretaris ervan.

Bekkenraad: iedereen zijn zeg

De bekkenraad is het adviesorgaan van het bekken waarin de maatschappelijke belangengroepen en sectoren betrokken bij het waterbeleid vertegenwoordigd zijn: landbouw, natuur, bos, milieu en landschap, industrie en handel, ontginning en energie, visserij, toerisme en recreatie, wonen en de transport- en vervoersector.

De bekkenraad staat in voor het overleg met het middenveld op bekkenniveau. De voorzitter van de bekkenraad is de bekkencoördinator.

Gebiedsgericht en thematisch overleg om beter vooruit te gaan

In het gebiedsgericht en thematisch overleg zijn alle waterbeheerders op ambtelijk vlak vertegenwoordigd. Hier worden documenten voor het bekkenbestuur en de bekkenraad voorbereid, knelpunten besproken en eventueel aan het bekkenbestuur overgedragen.

Zo brengt het bekkensecretariaat voor elk aandachtsgebied in het bekken alle partners samen in een gebiedsgericht overleg. Op basis van een gemeenschappelijke visie willen we er de inspanningen bundelen. Zo kunnen we op het terrein zichtbare stappen vooruit zetten om op termijn de goede toestand te halen.

Bekkensecretariaat: motor van de bekkenwerking

Het bekkensecretariaat staat in voor de dagelijkse werking binnen het bekken en het voorbereidende werk voor het bekkenbestuur. Het bekkensecretariaat bereidt het bekkenspecifieke deel van het stroomgebiedbeheerplan voor en organiseert de bijeenkomsten van het bekkenbestuur en de bekkenraad. Op vraag van het bekkenbestuur organiseert het bekkensecretariaat ook gebiedsgericht en thematisch overleg.

De dagelijkse leiding van het bekkensecretariaat ligt bij de bekkencoördinator. De bekkencoördinator wordt bijgestaan door één of meerdere planningsverantwoordelijke(n). De bekkencoördinatoren en planningsverantwoordelijken behoren tot het beleidsdomein Leefmilieu,

Natuur en Energie of het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare werken. Per provincie is er ook een vertegenwoordiger van het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening. Ook de provincies stellen personeel ter beschikking van het bekkensecretariaat.

Grensoverschrijdend wateroverleg

Het bekken van de Gentse Kanalen is lid van de grensoverschrijdende werkgroep 'Kreken en Polders'. Dit ambtelijk overlegorgaan is samengesteld uit instanties uit Vlaanderen en Nederland die verantwoordelijk zijn voor het beleid en beheer van het oppervlaktewater en grondwater. Doel van de werkgroep is elkaar te informeren en ervaringen uit te wisselen over het integraal waterbeheer en de waterbeheerplannen. Er gebeurt eveneens afstemming van grensoverschrijdende projecten in het kader van Interreg en andere grensoverschrijdende programma's.

BEKKEN VAN
DE GENTSE
KANALEN

MEER INFORMATIE

Op www.bekkengentsekanalen.be vindt u het bekkenspecifieke deel voor het bekken van de Gentse Kanalen en allerhande bijkomende informatie.

Het **geoloket stroomgebiedbeheerplannen** toont de waterlichamen en de plaatsgebonden acties op kaart. Van elk oppervlaktewaterlichaam en elke actie vindt u een informatiefiche:

- » Een **oppervlaktewaterlichaamfiche** geeft de informatie die over dat oppervlaktewaterlichaam aan Europa gerapporteerd wordt: de karakterisering van het waterlichaam, de doelstellingen en afwijkingen, de druk- en impact analyse, de toestandsbeoordeling en de kwaliteitsnormen voor gevaarlijke stoffen.
- » Een **actiefiche** bevat een korte beschrijving van de actie, geeft aan waar en wanneer de actie zal uitgevoerd worden, op hoeveel de kostprijs geraamd is en of deze middelen al beschikbaar zijn.

Via het **geoloket zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen** ontdekt u in welke zone een woning ligt en welke projecten in de buurt gepland zijn:

- » een zone waar het afvalwater opgevangen wordt in een riool, of waar dit in de nabije toekomst gepland is, en waar de gemeente/ rioolbeheerder of het gewest instaat voor de verdere zuivering
- » een zone waar de burger zelf het afvalwater moet zuiveren.

Meer informatie over het integraal waterbeleid in Vlaanderen leest u op www.integraalwaterbeleid.be. U vindt er onder andere de volledige stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas 2016-2021, waarvan de bekkenspecifieke delen, deel uitmaken.

Bekkensecretariaat bekken van de Gentse Kanalen

p/a Waterwegen en Zeekanaal NV
Guldensporenpark 105
9820 Merelbeke
Tel. 09 292 11 52
secretariaat.gentsekanalenbekken@wenz.be
www.bekkingentsekanalen.be

D/2016/6871/038

Foto's: VMM, Bekkensecretariaat, Aquafin, De Watergroep, @Vilda/ Yves Adams

v.u.: Philippe D'Hondt, voorzitter CIW